

17.2.2022

Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

VNS 10/2021 vp Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Selonteossa linjataan valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeustoimintaa kansainvälisesti, Euroopan unionissa sekä kansallisesti. Selonteko kuvaa ja linjaa toimia, joilla julkinen valta turvaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa.

Koronapandemia

Suomessa on pääosin onnistuttu koronapandemian hoidossa hyvin. Tästä osoituksena on, että monia yhteiskunnallisia toimintoja on kyetty ylläpitämään poikkeuksellisissa olosuhteissa. Koulutus on myös kärsinyt pandemiasta, mutta onneksi pitkiä etäjaksoja ei ole ollut. Tästä huolimatta pandemia on aiheuttanut merkittävää oppimis- ja hyvinvointivajetta opiskelijoille. Myös henkilöstö on ollut poikkeuksellisen kuormittunut. Kansainvälisesti Suomen ammatillisen koulutuksen joustavuus korona-aikana on noussut mm. UNESCO:n raportissa (Case Study on Finnish TVET – a resilient model of training during COVID-19).

Monet merkittävät elinkeinovapauden rajoitteet ovat kuitenkin vaikuttaneet ko. toimialojen ammatilliseen koulutuksen toteuttamiseen ja niiden vetovoimaan. Yleisestikin työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen on kohdistunut rajoitteita. Lisäksi monien opiskelijoiden valmistuminen on viivästynyt ja työllistyminen vaikeutunut.

Vähemmistöt ja tasa-arvo

”Vuonna 2017 julkaistun Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan kyselytutkimuksen (EU-MIDIS II) mukaan Suomi on yksi niistä Euroopan valtioista, joissa etniset vähemmistöt kokevat eniten syrjintää.”
”Rasismin vastainen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma hyväksyttiin lokakuussa 2021 valtioneuvoston periaatepäätöksensä.”

AMKE pitää tärkeänä, että vähemmistöjen syrjinnän ehkäisyä. Kasvatuksella ja koulutuksella on tärkeä tehtävä suhtautumisessa eri väestöryhmiin. Työelämän moninaistuminen ja työhön johtavan maahanmuuton tarve kasvaa väestön ikääntyessä, mikä edellyttää syrjinnän vastaisia toimia. Toimia on tärkeä saada mukaan ammatillisen koulutuksen arkeen.

AMKE pitää hyvänä, että vammaisten oikeudet nostetaan esiin yleisesti ja erityisesti työelämässä. Ammatillinen vaativan erityisen tuen koulutus toteuttaa jokaiselle yksilölle vammasta tai sairaudesta ihmisarvoista koulutusta. Se mahdollistaa monille myös työelämään pääsemisen. Oppivelvollisuuden laajentaminen on haastanut vaativan erityisen tuen koulutuksen riittävyyttä, joten on tärkeää, resurssit toimintaan turvataan. AMKE huomauttaa, että osatyökykyisten sijaan tulisi käyttää käsitettä täsmätyökykyinen.

Selonteko toteaa, että tasa-arvotilanne on hyvä kansainvälisessä vertailussa, mutta haasteitakin on. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittisessa selonteossa on tarkoitus käsitellä

tarkemmin tavoitteita ja toimintaa. AMKE esittää, että sukupuolten välisen tasa-arvo otetaan huomioon tulevassa selonteossa, koska Suomessa on, esim. ammatillisen koulutuksen suorittaneiden osalta, hyvin sukupuolittuneet koulutus- ja työmarkkinat.

Digitalisuus ja julkisuus

Digitaidot ovat monella tavalla välttämättömyys työelämässä kuin elämässä muutenkin. Työelämässä tarvitaan jatkuvaa oppimista, jotta työikäisen väestön osaaminen pystyy vastaamaan muutoksiin. Jatkuvan oppimisen mahdollistaminen vaatii toimenpiteitä niin yksilöltä, työnantajalta kuin julkisilta palveluilta. Ammatillinen koulutus tukee laajasti eri väestöryhmien (mm. työnhakijat, maahanmuuttajat, yrittäjät) osaamisen kehittämistä. AMKE muistuttaakin, että jatkuvan oppimisen uudistustyön tulee ottaa huomioon aliedustat ryhmät.

Oikeusministeriön asettaman työryhmän tarkoituksena on ajantasaistaa julkisuuslakia sekä selkeyttää julkisuuden ja henkilöiden tietosuojan välistä suhdetta. Koulutuksessa kehittämiskohteena tulisi olla esimerkiksi Koski-tietokanta, jonka tulisi mahdollistaa yksilöille työtä hakiessaan ja työnantajille rekrytoidessa saada riittävät koulutustiedot suoraan tietokannasta. Tämä edellyttää yksilön suostumusta omadata-periaatteen mukaisesti, mutta palvelisi molempia osapuolia sekä laajemmin yhteiskuntaa työllisyyttä edistämällä.

Ystävällisesti,
Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Saku Lehtinen
asiantuntija

Lisätiedot

johtava asiantuntija, Saku Lehtinen, 040 041 2057, saku.lehtinen@amke.fi